

PEVSKI ZBOR
LJUBLJANSKE GLASBENE MATICE
NA ČEŠKOSLOVAŠKEM

SESTAVIL: K. MAHKOTA

PEVSKI ZBOR
LJUBLJANSKE GLASBENE MATICE
NA ČEŠKOSLOVAŠKEM

SESTAVIL: K. MAHKOTA

PONATIS IZ NOVE MUZIKE
LJUBLJANA 1928
V ZALOŽBI GLASBENE MATICE V LJUBLJANI

NATISNILA DELNIŠKA TISKARNA, D. D. V LJUBLJANI
(PREDSTAVNIK MIROSLAV AMBROŽIČ)

V drugi polovici meseca aprila 1928. se je izpolnila dolgoletna želja ljubljanske Glasbene Matice, da poseti s svojim pevskim zborom Češkoslovaško, predvsem zlato Prago.

Ta poset je bila dolžna tako radi sebe, radi svojega naroda, pa tudi, da se odzove številnim vabilom in pozivom, ki so ji prihajali iz najmerodajnejših češkoslovaških glasbenih krogov. Ti pozivi so bili posledica glasbenih stikov med obema narodoma, katere je gojila Glasbena Matica z intenzivno in smotreno vneto zadnjih 40 let.

Tudi v glasbenem oziru so bili Čehi vzor našim kulturnim delavcem in Glasbena Matica je bila oni faktor, ki je od leta 1891. izvajala na svojih koncertih predvsem dela češke literature. Pod okriljem Glasbene Matice so nastopali v Ljubljani češki umetniki in razni odlični predstavniki češkega zborovskega petja. Praški in Moravski učitelji, Moravske učiteljice, Praški Hlahol in Smetana, slednja tudi iz Plzna, so nam bili vzori zborovskega petja. Vsak teh koncertov je bil za nas pravi pevski praznik, in naše navdušenje je prikipelo do vrhunca vselej, ko smo se naslajali ob zvokih Češke Filharmonije.

Tem gostom, predstavnikom češkega naroda, je bila Glasbena Matica dolžna vrniti obisk in s koncertom pokazati kulturno višino malega slovenskega naroda. Pred svetovno vojno je bilo to nemogoče, saj bivša vladavina ni trpela zblizanja obeh slovanskih narodov. Šele prevrat je to omogočil, in v desetem letu osvobojenja je nesla Glasbena Matica slovensko, jugoslovansko pesem bratom v Češkoslovaški državi. Prinesla jim je svoja globoka srčna čutila, odkritosrčne izlive slovanske duše, ki se zrcalijo v najlepši narodovi svojini, v

njegovi umetni in narodni pesmi, ki je bila tekom dolge vrste let najidealnejša vez med Čehi in Slovaki ter Slovenci.

Vpoštevajoč vse to, so bili mnogi izmed nas mnenja, da bo resonanca češkoslovaškega naroda nasproti našim koncertom predvsem politično pobarvana in da ne bo verno zrcalo in merilo našega produktivnega in reproduktivnega glasbenega delovanja. Prepričani so bili, da bodo objektivno sodbo o našem nastopu zakrila ona gorka čustva, ki so naravna posledica dolgoletnih iskrenih vezi, posledica slovanskega bratstva.

A temu ni bilo tako.

Češkoslovaški pevci in njihovi voditelji so se pravkar vrnili s svojega imponantnega pevskega festivala, ki je v največji meri pokazal napredek češkoslovaškega zborovskega petja izza prevrata. Na tem festivalu so nastopili, boreč se za prvenstvo, najboljši zbori pred očmi celokupnega naroda in pred strogo sodbo svojih glasbenih velikanov. Njihovi občutki in njihovi vtisi so bili še sveži, živi, ko je prišel mednje zbor Glasbene Matice ljubljanske in jim na koncertu podal sliko svojega dela, vrsto del kulturnega narodnega bogastva.

Takoj prvi koncert v Čeških Budjevicah je bil zmagovit in odlični dirigent in skladatelj O. J e r e m i j a š se je po koncertu izjavil, da Češkoslovaška nima mešanega zbora, ki bi bil na tako visoki umetniški stopnji.

Enaka sodba tudi na najmerodajnejšem mestu v Pragi. Vse praške kritike so bile edine v tem, da se odlikuje zbor Glasbene Matice ne samo po naravni lepoti glasovnega materijala, temveč tudi po glasovni kulturi in po dovršenem glasovnem ravnotežju in glasovni homogenosti. Kritike so predvsem poudarjale mehko petja in naravnost komorno-glasbeno finočo prednašanja.

Isti vtisi, isti glasovi v ostalih mestih.

Nekoliko o pripravah:

Zbor sam: Glasovno uravnovešen, močan (108 članov), izredno discipliniran, do skrajnosti vesten, dobro se zavedajoč važnosti poti, katere se je oklenil z največjim navdušenjem, da pribori zmago sebi in svoji tradiciji, svojemu narodu pa primeren ugled v inozemstvu.

Zborovodja Matej Hubad: Z njegovim imenom so zvezani do malega skoro vsi naši koncertni nastopi in uspehi. Veliko večino zborovskih del je pripeljal h krstnemu izvajanju in jih z vso dovršenostjo tudi uveljavil. Kot mojster solopetja je že pred 36 leti začel pri nas negovati v zboru lepoto, ravnovesje in homogenost glasov. Iz njegovih rok se je razlilo po Sloveniji nebroj njegovih pevcev in pevk, vsi usmerjeni v njegovem plemenitem načinu petja. Naša kultura petja nosi na sebi znak in dobo Hubadove šole.

Sporred koncertov: Brez dvoma najtežje in najodgovornejše delo. Dolžnost je bila, podati na tem prvem reprezentativnem koncertnem nastopu najdovršenejša naša dela. Po možnosti naj bi bili zastopani vsi naši najboljši skladatelji. Poleg njih pa tudi par najznačilnejših del srbsko-hrvatske literature, kajti v Glasbeni Matici je prevladalo mnenje, da se pri tej priliki ne smemo postaviti na ozkosrčno slovensko stališče in čeprav v ozkem, skromnem obsegu pokazati nekatera najboljša jugoslovanska dela. To tembolj, ker je bila Glasbena Matica oni faktor, ki je v prejšnjih letih pod najtežjimi okoliščinami gojila jugoslovensko pesem ter jo tudi v tisku izdajala. Vršilo se je več sestankov skupin kakor tudi s posamezniki. A čim več sestankov, tem več različnih mnenj. Končno je obveljal sledeči spored, enak za vse koncerte:

I.

Jacobus Gallus Carniolus, 1550—1591:

- 1.) Musica, noster amor. 6glasni madrigal.
- 2.) Ave Maria. 8glasno v dveh zborih.
- 3.) Laus et perennis gloria. 8glasno v dveh zborih.

Anton Lajovic, 1878:

- 4.) Lan. 4glasno.
- 5.) Bolest kovač. 5glasno.
- 6.) Pomladni spev. 5glasno.
- 7.) Napitnica. 5glasno.

II.

Lucijan Marija Škerjanc, 1900:

- 8.) Iz cikla «Kmetiške pesmi». 4glasno.

Jakov Gotovac, 1895:

- 9.) Jadovanka za teletom. 8glasno.

Josip Slavenski, 1896:

- 10.) Molitva dobrim očima. 4—8glasno.

Anton Lajovic, 1878:

- 11.) Zeleni Jurij. 4—6glasno.

Emil Adamič, 1877:

- 12.) Vijola. 4—7glasno.
- 13.) Mlad junak. 4glasno.

III.

Stjevan St. Mokranjac, 1855—1914:

- 14.) II. rukovet srpskih narodnih pesama.
 - a) Osu se nebo zvezdama.
 - b) Smiljana.
 - c) Divna Jelo.
 - č) Mara resavkinja.
 - d) U Budimu gradu čudno čudo kažu.

Stjevan St. Mokranjac, 1855—1914:

15.) VIII. rukovet srpskih narodnih pesama.

Narodne pesmi sa Kosova:

a) Džanum na sred selo.

b) Što Morava mutno teče.

c) Razgrana se grana jorgovana.

č) Skoč kolo.

Narodne:

16.) Meglica. (Bled. — Oskar Dev.)

17.) Igra kolo. (Hrvatska. — Anton Anděl.)

18.) Gor čez jezero. (Koroška. — Matej Hubad.)

19.) Miška. (Slovenska. — Matej Hubad.)

20.) Škrjanček. (Gorenjska. — Matej Hubad.)

Koncerti so se vršili po sledečem redu:

Sobota, 21. aprila — Češke Budjejevice.

Nedelja, 22. aprila — Pisek.

Ponedeljek, 23. aprila — Plzen.

Torek, 24. aprila — Praga.

Četrtek, 26. aprila — Olomouc.

Petek, 27. aprila — Brno.

Sobota, 28. aprila — Bratislava.

Ponedeljek, 30. aprila — Dunaj.

Za vse te koncerte je izdala Glasbena Matica originalne plakate v trobarvnem tisku s slikami Ljubljane, Bleda in Rogaške Slatine ter lično programsko knjižico s slovenskim in češkim besedilom, z razlago petih zborov kakor tudi z življenskimi podatki in slikami na sporedu zastopanih komponistov. Knjižica je vsebovala tudi informativne in zgodovinske podatke o Glasbeni Matici ter njenem delu.

Umetniško-tehnična priprava koncertov je bila najvestnejša. Od oktobra dalje se je pripravljala zbor in v vseh detajlih študiral določene zборе. Vsega skupaj je imel zbor tekom 7 mesecev (215 dni) 415 vaj, skupnih in glasovno deljenih.

Temu enake so bile tudi vse ostale potrebne priprave. Navezali so se osebni in pismeni stiki z vsemi v poštev prihajajočimi faktorji v posameznih čeških mestih, kjer so bili določeni koncerti, izdatna je bila časopisna reklama, ki je prinesla celo vrsto informativnih člankov o Glasbeni Matici in njenem delu, o mojstru Hubadu, o sporedu in o kulturnem življenju našega naroda sploh.

Da uspeh ni izostal, naj pričajo izvlečki nekaterih objavljenih kritik.

* * *

Iz Ljubljane (19. aprila 1928.) do Čeških Budjevovic (20. aprila 1928.) ena sama pot. Dopoldne in popoldne smo si ogledali mesto, ki je bilo svoječasnó nacionalno zelo ogroženo. Zvečer v polni Besedni dvorani koncert. Naše v narodnih nošah, Čehi v koncertnih oblekah. Oni zapoje našo himno, a Matičarji v odgovor, obe češko-slovaški. Izredno prisrčen način koncertnega uvoda, ki se je ponavljal v vseh mestih.

O koncertu samem prinašajo budjeviški «Jihočeške Listy» 28. aprila 1928. med drugim sledeče:

Bogati in razsežni program je vseboval najboljše zbovske skladbe njihove pevske literature, začenši s slavnim in izrazitim skladateljem Jakobom Gallusom-Carniolom. Ta Palestrinov sodobnik je popolnoma zainteresiral publiko s svojimi zbori v strogem slogu tedanje dobe, v katere je vložil veliko glasbeno invencijo in globoko resničnost neposrednjih in s pravo pobožnostjo pobarvanih melodij. Šesteroglasni madrigal «Musica, noster amor», osmeroglasna «Ave Maria» in «Laus et perennis gloria» so bili značilno ponazorjeni primeri slavne vokalne kulture Palestrinove dobe. Po tem — vokalni zgodovini posvečenem začetku — je sledila vrsta modernih skladateljev, med katerimi je zavzemal prvo mesto prisotni skladatelj A. Lajovic. Njegovi zbori moderne sestave, imajo vse prednosti, glavno v raz-

položenju, ki ga skladatelj z veliko umetnostjo in nevsakdanjim razumevanjem za vsebino, glasbeno izraža. Nepozabno je učinkoval melanholični in z gorečim hrepenenjem prepleten «Lan». Tudi ostali zbori so pokazali bogastvo harmonskih lepote. «Zeleni Jurij» se je odlikoval posebno, imel je celo razpoloženje poetičnega pesnikovega teksta in je bil podan po dirigentu naravnost edinstveno. Za nas je bil zanimiv tudi zaradi tega, ker smo ga slišali pod Jeremijaševo taktirko na lanskem koncertu «Foersterja». Prisotni skladatelj je bil burno pozdravljen.

Lajovcu je sledil L. M. Škerjanc, katerega «Kmetiška» je pridobila uspeh s svojim čistim izrazom, izvirajočim iz občudovanja nad svobodno lepoto prirode.

V zvoku originalno je presenetil mladi hrvatski skladatelj Jakob Gotovac s svojo šaljivo «Jadovanko za teletom», v kateri je izrazil vedri ljudski humor s krasno uporabo zvoka v moderni kompozicijski tehniki. Tudi E. Adamič in Josip Slavenski sta dosegla s svojimi zbori velik uspeh.

Zadnji del bogatega programa je bil posvečen narodni pesmi v zelo uspeli harmonizaciji izvrstnih skladateljev Mokranjca, Deva, Andjela in znamenitega zborovodje Glasbene Matice Mateja Hubada.

Nastal bi dolg članek, ako bi hoteli naštevati vse prednosti in krasote podanih pesmi, iz katerih kipijo lirika, šaljivost in originalnost ljudskega humorja in bogastvo čvstvenih sprememb. Zbori so spojeni v tako krasno harmonsko celoto, da primejo poslušalce ne le zaradi svojih melodij, ampak tudi zaradi besedila.

Mešani zbor Glasbene Matice ima izboren glasovni material v vseh skupinah. Pri reprodukciji skladb smo imeli občutje, kakor da bi se nad pevci vzpenjalo iz globine duše prihajajoče navdušenje zapete skladbe. Globok program pevskega telesa je bil do najmanjših podrobnosti občuten in naštudiran. Dirigent ga je v zvoku do skrajnosti izenačil, tako da je nepretrgan tok plemenitih glasov sijajno premagal tudi najdelikatnejša mesta. Reprodukcijska vseh zborov se giblje veči-

noma v srednji zvokovni sili. Nikjer ni ostrin, katere tudi v zelo dobrih pevskih telesih povzročajo prenapla fortisima. Petje obeh zborov nam kaže absolutno glasovno harmonijo, kar naredi iz mešanega zbora en edini, v vseh legah izravnani glasbeni instrument. Tudi najveselejši in najšaljivejši tipi besedila ali glasbe niso bili pretirani. Opozarjamo samo na melodično in v glasbenem izrazu originalno srbsko pesem «Osu se nebo zvezdama» (lani so jo peli tukaj srbski študenti) ali na mojstrsko harmonizirano in sijajno podano Hubadovo «Miško».

Zborovodja Matej Hubad je poglavje samo za sebe. Je suvereni duševni vodja svojega zbora. Njegove geste so prikupljive in se absolutno strinjajo s skladbo in zborom. Njegovi roki kakor da bi božali vse mu zapupano pevsko telo! Vsem deli točno svoje nasvete. Svojemu zboru je popolnoma vdan in zbor z naravnost neverjetno elastičnostjo reagira na njegove geste. Bil je predmet burnih ovacij navdušenega občinstva, katero se je z vsem srcem predalo velikemu in odkritemu navdušenju, izvirajočemu iz krasnega petja bratskega pevskega zbora.

B O U S.

«Straž Lidu», Češke Budějovice, 24. aprila 1928., št. 32:

O reproduktivnem in tvoritvenem umetniškem delu Jugoslovancev vemo žal zelo malo in za svojo osebo moram reči, da je bil nastop zbora Glasbene Matice za mene prava senzacija. Pogosto govorimo o visokem nivoju češkega zborovega petja, ali mislim, da bi pri nas težko našli specialno mešana zbor, ki bi se po pevski dovršenosti lahko primerjal s tem mojstrskim telesom.

Pevska kultura priča o tem, da je njih temperamentni zborovodja Matej Hubad izreden strokovnjak v poučevanju petja. V vsem programu nismo slišali v nobenem glasu niti enega neplemenitega niti ostrega tona. Celota je idealno spojena. Posebno ženski zbor nas je očaral s krasoto in zvokovno izravnanoostjo. Izkušeni dirigent ne dovoli iti zboru preko gotove mere sile, da bi nikjer ne motil čistote in melikobe tona. Presenet-

ljiva disciplina se je pokazala v ritmični dovršenosti; tudi v najdelikatnejših tempih ni bilo niti najmanjše netočnosti, pri tem pa je bil ritem občudovanja vredno prožen, ne nasilen, kakor da bi bil ves zbor dovršen instrument, ki ga suvereno obvlada dirigent. Nič manjše hvale ne zasluži čuvstvena stran. Izvajajo vseskozi jugoslovansko glasbo, ki se odlikuje pri vseh podanih delih po čistem vokalnem slogu, kar ni slučaj pri naši moderni zborovski tvorbi, ker iz nje silno izstopajo orkestralni elementi. To je seveda velikanska prednost za njih reprodukcijo. Zaradi tega je njihovo petje vedno resnično petje!

Zborovodja ima vse izrazne možnosti. Vsakemu zboru zna dati pripadajoče razpoloženje, krasno loči nežnost od melanholije, z ostrimi ritmi dosega bujno radost in učinkovit tip. Nikdar seveda ne zapusti strogega vokalnega sloga.

Nadalje me je presenetila umetniška višina starejših in modernih jugoslovanskih skladb, ki so pri nas na Češkem tako rekoč neznanе — gotovo v našo škodo.

O. J e r e m i j a š.

Ostale ocene so v «Narodni politika» 25. aprila 1928., v «Glas Lidu» 26. aprila 1928.

V nedeljo 28. aprila 1928. zjutraj iz Čeških Budjejevic v Pisek, mesto delovanja slovitega violinskega pedagoga, profesorja Otokarja Ševčika. Matičarji so ga s skromno poklonitvijo povabili na koncert, ki se je vršil ob 11. uri dopoldne. Ginjen je poslušal starček jugoslovansko pesem in se je koncem koncerta izjavil, «da tako dovršenega zborovskega petja še ni slišal» in «da bi poslušal tako petje najraje do pozne noči».

«Prachenske Noviny» v Pisku 10. aprila 1928. pišejo:

Čehi, ki se smatramo za glasbeno visoko stoječ narod, ne poznamo krasot zborovskega petja bratov Jugoslovancev in zato nas je resnično umetniški in krasni nastop Glasbene Matice pod mojstrskim vodstvom diri-

genta Mateja Hubada prijetno presenetil s svojo dovršenostjo in čistim podajanjem. Po državnih himnah češkoslovenskih je zapel zbor jugoslovansko himno, katero smo poslušali stoje in jo navdušeno aklamirali. Nato smo slišali krasne cerkvene zборе, od njih je bil najkrasnejši «Ave Maria». Dalje: «Napitnica», «Jadovanka za teletom», «Molitva dobrim očima», «Zeleni Jurij», «Viola», «Mlad junak», «Igra kolo» in slovenske narodne pesmi Mateja Hubada. Po končanem programu se je razvilo pristrčno slovo z jugoslovanskimi pevci, ki so bili do poslednjega moža in žene radostno pozdravljeni z zdravico Nazdar in z mahanjem rut. Odkritosrčni in izraziti so bili vsi pojavi simpatij Glasbeni Matici, katere prvovrstni nastop ostane v zgodovini petja našega mesta zapisan z zlatimi črkami. —n.

O Matici je pisal tudi list «Pisecki Kraj» 28. aprila 1928.

Popoldne v Plzen, središče zapadnočeške industrije. V izredni pristrčnosti so tekmovali vsi sloji. Ponedeljek 23. aprila 1928. zvečer koncert v besedni sali v nabito polni prekrasni dvorani. Uspeh velik.

«Češki Dennik» piše 26. aprila 1928.:

Koncert Glasbene Matice v Plznu. (Meštanska Beseda, 23. aprila 1928.) Dvorana je bila ta večer tako napolnjena kakor je to le v izredno izjemnih primerih. Prisotni so bili zastopniki mestnega sveta s starosto na čelu, zastopniki okrajne politične komisije, vseh državnih uradov, društev narodnih, pevskih, vojaškega oddelka plzenskega, Jugoslovanske lige itd., vsi so prišli, da bi pozdravili brate Slovane in poglobili intimne prijateljske stike, ki obstojajo med češkim in slovenskim narodom že od davnega. Pri nastopu 100članskega zbora na bogato dekorirani estradi je zagrmel po dvorani bučen, navdušeni, dolgo trajajoči aplavz, na katerega so ljubljanski pevci odgovorili z našimi državnimi himnami in z lastno himno. Nato je sledil program, ki nam je pokazal skladbe Antona Lajovca, reprezentanta sodobne

slovenske moderne glasbe, iste smeri zasledujočega drznega harmonizatorja L. M. Škerjanca, nadalje Jakoba Gotovca, pripadnika mlajše skladateljske generacije, ki tvori istotako moderno, vendar hoče ostati naroden, Josipa Slavenskega, ki se mu pozna šola našega V. Novaka, Emila Adamiča, Stevana Mokranjca in Mateja Hubada, znamenitega prireditelja jugoslovanskih narodnih pesmi.

Že po prvih treh zborih Jakoba Gallusa (Petelina), skladb nepričakovane krasote in impozantne skladateljske potence z druge polovice 16. stoletja, je dokumentiral ljubljanski pevski zbor svojo visoko reprodukcijsko zmogljivost. Ta 100članski zbor pevcev in pevk je znamenito šolan, intonira z absolutno sigurnostjo, kontraste dela naravnost idealne, vsaka peta beseda je jasno razumljiva in reprodukcija zborov neobičajno plastična in mestoma bogato polifonna. Zvok zbora je tako krasen, da bi človek mislil, da so vsi člani zbora šolani pevci. Glasovni material je vseskozi zdrav, svež in izdaten. Posebno lepi so ženski glasovi. V rokah svojega zaslužnega zborovodje, odličnega in izkušenega glasbenika Mateja Hubada, direktorja državnega konservatorija v Ljubljani, je ta zbor plastičen kot vosek, mirno si dá sugerirati dirigentovo pojmovanje dela in reagira na vsak, tudi najmanjši njegov gib tako natančno kot jeziček lekarniške tehtnice.

Pevci in njih dirigent so takoj navdušili pričakovanja željno plzensko občinstvo z resnično umetniškimi kvalitetami in dosegli uspeh, kakršnega je bila dvorana Meštanske besede le redkokdaj deležna. Aplavza ni hotelo biti konca in mili gostje so bili prisiljeni, vedno in vedno dodajati. St.

Kritik Bartovski Josip pravi o koncertu dne 22. aprila 1928.:

Zelo prijetne in srčno mile goste je pozdravljalo te dni vse mesto Plzen: slavni mešani zbor ljubljanske Glasbene Maticice. Gostje, od katerih smo se v resnici težko ločili.

Ponedeljkov koncert jugoslovanskih gostov ni bil samo krasen dokaz vročih simpatij med nami in njimi ter simpatij z usodami, nesrečami in radostmi junaške in bratske Jugoslavije, vroči in naravnost burni sprejem Glasbene Matice ob priliki njenega plzenskega koncerta je bil tudi izraz hvaležnosti za veliko umetnost, za neizmerni užitek, ki so nam ga mili in dragi gostje pripravili. Ogromni mešani zbor ljubljanske Matice nas ni presenetil samo s krasnimi in zdravimi glasovi, zagrabil nas je z idealno plastiko svojega zvoka, eteričnimi pianissimi in močno katedralno stavbo velikega zborovega telesa, najmehkejšo čistoto intonacije, absolutno sigurnostjo tudi v najtežjih zborovskih točkah. Imponiral je tudi z velikim programom, sestoječim iz najenostavnejših del kot uvod in najtežjih del sočasne jugoslovanske moderne glasbe. (Na programu so bila Gallusova, Mokranjčeva, Lajovčeva, Adamičeva dela, od mladih pa Gotovac, Škerjanc, Štolcer-Slavenski, koncem programa pa v priredbi za zbor srbske narodne pesmi od Mokranjca in Anđelove, Devove in Hubadove pesmi.) Dirigent Glasbene Matice g. Matej Hubad je vzoren primer zborovskega dirigenta. V uspehih njegovega zbora ne izstopa zunanja gesta dirigentova, tukaj govori bolj dragocena umetniška osebnost Hubadova, ki je prešla v dušo vsem pevcem že pri študiju posameznih del. V reprodukciji Hubadovega zbora smo videli ono čisto in vročo ljubezen v petju, bilo nam je takoj jasno, da Ljubljanci ne pojejo krasno in pristrčno le zaradi tega, ker stojijo pred neznano publiko, ampak čisto enostavno zaradi tega, ker v čisti svoji ljubezni drugače ne morejo. Prekrasni zbor, žive orgle največjih dispozicij in na čelu tega zbora umetnik takih kvalitiet! Zbor Glasbene Matice kakor tudi vsi njegovi ekselentni uspehi so bili sprejeti od prenapolnjene dvorane z neobičajnim navdušenjem. Pozdravil jih je v vročih besedah starosta mesta poslanec L. Pik in zagrnili so jih darovi cvetja na odru. Ravno tako navdušeno je pozdravila dvorana prisotnega skladatelja Lajovicia, ki spremlja zbor Glasbene Matice na njegovem zmagovitem potovanju.

Ocena «Pilsner Tagblatta» z dne 25. aprila 1928. je sledeča:

100 oseb broječi zbor — veličasten pogled. Ravno tako veličastno pa tudi izvajanje. Redek užitek so bili šesterglasni madrigal «Musica, noster amor», osmeroglasna «Ave Maria» in «Laus et perennis gloria».

Od jugoslovanskih komponistov, ki so nam bili podani, kaže A. Lajovic v četvero- in peteroglasnih zborih svojo mojstrsko roko v obdelavi zborovske pesmi. Obrača se k moderni glasbi, hodi pa svoja pota. Od Lajovica smemo ravno na polju zborovske glasbe še mnogo pričakovati. Navzoči skladatelj je bil predmet mnogo zasluženih poklonov. Sledili so zbori Adamiča, Slavenškega, Gotovca, vsi najboljše kvalitete.

Grandiozno delo je opravil Hubad s svojim elitnim glasovnim zborom. Globoki basi, nijanse vseh ostalih glasov naravnost mojstrski. Hubad se lahko primerja z Siegfriedom Ochsom. Ni čudno, ako je po takem izvajanju preplaval dvorano val navdušenja.

Z nekakim svetim strahom smo se bližali v torek dne 24. aprila 1928, zjutraj matuški Pragi. Poln kolodvor, polno iskrenih besedi prekipevajočega bratskega veselja. Navzlic vsemu pa je bilo Matičarjem ves dan tesno pri srcu. Prevladala je zavest, da je od nocojšnjega nastopa in uspeha prav za prav odvisna vsa umetniška vrednost zbora.

Ob 8. uri zvečer sta si stala nasproti na pevskem odru mogočne dvorane praškega Obecnega doma mešana zbor Hlahola v Pragi in naša Glasbena Matica. Hlahol začne z našo himno, nakar sledita z naše strani češko-slovaški kot pozdrav in poklonilo vsemu češkoslovaškemu narodu. Takoj po prvih naših akordih se je zgenila vsa dvorana, v kateri so bili navzoči poleg najvišjih javnih predstavnikov tudi vsi praški češki glasbeniki. Lepota slovenskih glasov in nepričakovana umetniška višina zborova sta dosegli splošno občudo-

vanje, ki je dalo najlaskavejše in najlepše priznanje pevovodji in zboru v zborovski garderobi takoj po odpetem I. delu koncerta. To se je stopnjevalo tudi po II. delu in doseglo svoj višek ob koncu.

Slavni skladatelj K. B. Jirak piše o tem koncertu v listu «Narodni Osvobozeni» z dne 26. aprila 1928.:

Glasbena Matica v Pragi, prišla, slišali smo jo in zmagala je. Že iz prvih dveh tonov naših himen, s katerimi je začel zbor svoj program, je bilo jasno, kako lep glasovni material je tukaj nakopičen. Pred tem je pozdravil praški Hlahol mile goste s trohimno jugoslovansko. Nikakor nočem kritizirati Hlahola (samo tempo v «Naprej zastava slave!» Tempo!), ali pri primerjavi s slovenskimi pevci sem imel dojem, da naš zbor kriči, oni pa pojó. Prav za prav je tudi ves nedavni festival bil koncem koncev prilagoden efektu največje zvokovne sile. Nasproti temu je pa zbor Glasbene Matice uporabil mogoče le tri- ali štirikrat v vsem večeru polni fortissimo. Pokazal je, da ga zmore, ampak da se z njim ne postavlja. Kultiviranost petja, kultura glasov, to je bil splošen dojem krasnega koncerta. Ne čudimo se, kajti v njihovi zemlji je zborovo petje vkoreninjeno v samem narodu. Kdor je bil v Sloveniji, vé, da tam narod poje svoje zborovske pesmi običajno troglasno, in to dobro tudi po harmonski strani. Vsa jugoslovanska glasbena kultura bazira na vokalni glasbi. Zato so vsi dosedanji jugoslovanski festivali v Filharmoniji prav za prav pokazali napačni obraz te kulture. Na pevskem festivalu smo slišali že lepe primere te kulture od hrvatskih zborov, ampak tudi ti so se dali v festivalovem navdušenju zapeljati h kazanju sile. Čisto drugače Glasbena Matica. Vzlic temu, da je zasedba njih zboru prilično taka kakor naš veliki «Hlahol», je njih pevski nastop mehkega, komornega značaja. Tam, kjer imajo naši zbori največ tri dinamske nijanse, nas je presenetilo v slovenskem zboru bogastvo teh nijans, katerih je med navadnim pianom in največjim pianissimom gotovo še najmanj pet. To dinam-

sko bogastvo je seveda posledica pevske kulture poedincev, katera nas je presenečala zlasti v mehkih glavinih tonih sopranov. Pevska kultura vsebuje seveda tudi intonačno točnost, ki je bila ravno tako brezhibna. In tega bogastva pevskega materiala bi ne bilo mogoče lepše dokumentirati kakor v narodni pesmi «Miška», ki ima deset kitic, v katerih so solova mesta peli zaporedoma različni ženski in moški glasovi, eden prijetnejši od drugega. Kateri zbor na svetu si more še nekaj takega dovoliti?

Ta pevska dovršenost je gotovo predvsem zasluga dirigenta Mateja Hubada, danes direktorja ljubljanskega konservatorija, ki vodi zbor Matice z malimi odmori od njega ustanovitve leta 1891., torej nad 35 let. Glejte, pevovodja, ki je dočakal sad svojega dela, glejte pevsko društvo, kateremu je dirigent resnična glava, ne služabnik odbora, kakor je to običajno pri nas! Do danes je ostal Hubad, četudi star po letih (rojen 1866.), umetnik velike kulture, duše in srca, kakor je bil vselej. Je znamenit zborov dirigent, ki obvlada svoje pevce z lahkim gibi rok. Zna temperamentno izraziti močno dinamiko, vendar njega glavni cilj je čista vokalnost. Njegova zasluga je, da zbor Glasbene Matice ne samo deklamira, kakor mnogi zbori pri nas, ampak da poje, in njegovo podavanje nikjer ne kaže sence naturalizma. Tudi program je prinesel mnogo zanimivega. Največje presenečenje nam je pripravila Matica z izvajanjem treh skladb Jakoba Galla (1550—1591), kateri ima tudi za nas lokalno zanimivost, ker je poslednjo dobo svojega življenja živel v Pragi, kjer je tudi pokopan. Je to veliki sovrstnik Palestrinove dobe, svetovni mojster, prvi resnično slavni skladatelj slovanskega izvora. (Imenoval se je prav za prav Jakob Petelin in se rodil v Ribnici na Kranjskem; znan je tudi pod imenom Handl kakor tudi Händl.) Tukaj so izvajali njegov razkošni latinski madrigal «Musica, noster amor», prekrasno «Ave Mario» in živo moteto «Laus et perennis gloria», same bisere vokalnega polifonnega umetnjakarstva šest- do osemglasnega. Tukaj je tudi takoj v začetku zažarela zborova kultura gostov najkrasneje. Sledila

so dela sodobnih skladateljev, slovenskih, hrvatskih in srbskih. Na hvalo stalno vedno bolj živahnih stikov, ni bilo nobeno ime našemu občinstvu neznano. Največ je bil tu zastopan mehki lirik Anton Lajovic, ki se v vokalni skladbi najsrečneje udejstvuje, dalje L. M. Škerjanc, Jakov Gotovac (šaljivi zbor «Jadovanka za tele-
tom»), J. Štolcer-Slavenski — najpogumnejši modernist — in Emil Adamič, skladatelj mirne notranje zavesti. Vse podane skladbe imajo znamenito evropsko višino, ne le tehnično, tudi čuvstveno. Na koncu so zapeli narodne pesmi. Najprej srbske (dva rukoveta zaslužnega St. Mokranjca), potem hrvatske (Kolo v priredbi našega rojaka Andjela) in končno slovenske, največ v priredbi samega Hubada. Slovenske pesmi so večinoma elegične, nekatere s Koroškega spominjajo na pesmi alpskih Nemcev, druge zopet nas razvesele s svežim, vendar ne razposajenim humorjem. Največji uspeh je imela koroška «Gor čez jezero», ne tako po svoji notranji vrednosti kakor v krasni reprodukciji. Občinstvo, ki je Smetanovo dvorano napolnilo, je bilo takoj po prvih točkah očarano z umetnostjo milih gostov, ki jih je odlikovalo do konca z navdušenimi pohvalami. Koncert Glasbene Matice v Pragi je bil zmaga resnične umetnosti, njih turneja po republiki pa obeta postati triumfalna.

K. B. J.

«Venkov» od 27. aprila 1928.:

Glasbena Matica. Mogoče se preveč zavedamo visoke stopnje domačega zborovskega petja, mogoče je prišel k nam drugi slog te umetnosti, kakor smo ga vajeni; ne moremo pa tajiti, da smo bili z nastopom mešanega zbora ljubljanske Glasbene Matice silno prijetno presenečeni in da je bilo v uspehu gotovo mnogo, mnogo več nego izraz ljubezni in gostoljubja. Brez dvoma je bila to zmaga velike umetnosti in visoke zborove kulture, kakršno le redko slišimo. Zbor Glasbene Matice se odlikuje po nevsakdanjih zvokovnih kvalitetah. Ni to zvok neke impozantne mogočnosti, tembolj pa učinkuje njegova mehka, plemenita krasota in popolna izravnanoost, ki je nič ne kazi. Ta

odlična prednost zbora se ne nanaša le na posamezne glasove poedincev, s katerimi je posebno ženski zbor bogato obdarjen, ampak tudi na visoko pevsko kultiviranost, na znamenito tehniko zborovega skupnega petja, v kateri občudujemo neverjetno lahkoto in prožnost, ter na neposrednost in izravnanoost. S tem že prehajamo k zaslugam zborovodje ravnatelja Mateja Hubada, ki je spravil svoj zbor na to višino dovršenosti in lepote in čigar prožna roka daje zboru ono virtuozno lahkoto in ono jasno deklamacijo ter čistost linije, ki jo je pokazal zbor pri podavanju madrigalov. To je bila velika umetnost, ali tudi individualna umetnost, in to se je preneslo blagotvorno na skladbe slovenskih avtorjev, iz katerih je bil spored koncerta sestavljen. — Živo je učinkoval takoj začetek, kjer je bil zastopan s tremi občudovanja vrednimi madrigali stari Jakob Gallus-Carniolus s konca 16. stoletja, svojčas skladatelj na dvoru cesarja Rudolfa v Pragi, kjer je tudi pokopan. So to večglasne skladbe, ki ne zaostajajo za deli onodobnega Palestrine. — Nato je preskočil spored na današnjo slovensko glasbo. Najštevilneje je bil zastopan Anton Lajovic, čigar zbori, v izrazu zelo različni, se odlikujejo po čistem vokalnem slogu, sveži invenciji in odkritem čuvstvovanju. Izmed ostalih avtorjev sta izstopila osobito J. Gotovac s satiričnim zborom «Jadovanka za teletom» in E. Adamič z dramatsko romanco «Vijola». (Prošnja k devici Mariji.) Ali tudi znana slovenska modernista L. M. Škerjanc in J. Slavenski sta se uveljavila z deli mehke glasbene inspiracije in vztrajnega navdušenja. Tretji del sporeda so tvorile slovenske narodne pesmi v svežih sestavah in harmonizacijah umrlega skladatelja St. Mokranjca, A. Deva, A. Anděla in Mateja Hubada, izmed katerih je posebno šaljiva stilizacija poslednjega vzbudila med občinstvom radosten odziv. Na vsem njihovem uspehu je imela veliko zaslugo neverjetno popolna interpretacija, ki je ves večer izzivala navdušene ovacije znamenitemu zboru in njegovemu ne manj znamenitemu dirigentu. O tem smo poročali tudi že v včerajš-

njem «Venkovu». Moremo samo ponoviti, da je bil ves koncert triumf čiste umetnosti in da je zbor Glasbene Matice zapustil v naših mislih najlepše spomine. O. Š.

«Češke Slovo» z dne 26. aprila 1928. piše po splošnih uvodnih besedah o koncertu in zboru sledeče:

Zasedba Matičnega zboru je kljub dolgi poti zelo številna, nad 100 pevcev, so pa to glasovi niti ne tako zvočni kakor strokovno izvežbani in kultivirani, ki jim je vsaka tehnična naloga lahka in lahko dostopna, ki smelo obvladajo posebno uporabo zakritih tonov, in ki so v vseh zborovih glasovih in celoti izravnani. Njihova specialiteta so pianissima, ki zvenijo neobičajno svetlo in mehko, sploh pa vse dinamične nijanse in naglasi, fraziranje je zelo mehko in delikatno. Pogosto se cela skladba giblje v takem mehkiem, tihem zvoku, fortissima so zelo redka in imajo predvsem izraz čuvstvenosti, nikoli naturalizma. To je resnično znamenita kultura petja, katera more skladbam najrazličnejšega sloga, od starega Jakoba Gallusa iz 16. stoletja in skladbam, čisto modernim kakor tudi narodnim pesmim, dati izrazito zvočnost in pristojen izraz razpoloženja in vsebine vsakega dela. V historični Gallusovi glasbi, v zelo zanimivih njegovih zborih: šestglasnem madrigalu «Musica noster amor», v «Ave Mariji» in v hvalospevu za dvožbor «Laus et perennis gloria» je pokazal zbor veliko umetnost polifoničnega razumevanja in jasne artikulacije kočljivega toka glasov, tukaj je tudi dirigentska umetnost njih vodje prišla do veljave v svojih najspecialnejših kvalitetah. Sledila je velika izbrana vrsta zborovih del od sodobnih slovenskih in jugoslovanskih skladateljev, ki je prinesla večinoma znana imena, toda v skladbah, ki so nam bile čisto nove. Spoznali smo, kako odlično mesto zavzema tu Slovenec Anton Lajovic, katerega trdno zidane in krasno zveneče lirične in tudi melanholične pesmi presežajo po svoji vrednosti vse, kar smo doslej od njega slišali. Umetniško stilizirani narodni ton njegovega pojava prehaja podobno do dela najplodovitejšega slovenskega skladatelja Emila Adamiča, ki rešuje

svoje uglasbitve epično-liričnih tekstov kot menjalno petje med solovim glasom in zborom s prekrasno deklamacijo teksta v dramatski artikulaciji celote. (Prošnja k devici Mariji.) Slovenski modernist je L. M. Škerjanc, katerega globoko poetični, impresionistični in simbolični zbor iz cikla «Kmetiške pesmi» nam je zbudil željo, spoznati ves ta ciklus. Hrvatska dela so bila zastopana z Jakobom Gotovcem v veseli satirični popevki «Jadovanka za teletom», ki smo jo, mislim, v Pragi že slišali, iz svoje študijske dobe nam je dobro znan Josip Štolcer-Slavenski, ki tudi v drobni formi liričnega zbora zadene naravni izraz in narodni kolorit z izklesano umetnostjo kompozicijske tehnike. Zaključni del produkcije je bil posvečen narodni pesmi v priredbi za zbor, ki je važen del vokalne tvorbe pri vseh slovanskih narodih. Zanimala sta tu dva rukoveta srbskih narodnih pesmi od St. Mokranjca in pa izbira slovenskih pesmi v priredbah Oskarja Deva, Anděla in samega dirigenta M. Hubada, čigar efektivna, koncertna obdelava resnih in veselih pesmi je vzbudila največje navdušenje. Občinstvo se je le težko strinjalo s tem, da se po končanem programu ni moglo dodajati še več, kajti gostje so bili za ta večer družabno vezani.

K. D.

«Narodni Listy» z dne 26. aprila 1928.:

Koncert Glasbene Matice. Slovanska vzajemnost je sedaj v fazi, ki se pojavlja zelo intenzivno na glasbenem polju. Po festivalu poljske glasbe, ki je bil pred letom, jugoslovanske, v novembru lanskega leta, nedavnem festivalu bolgarske glasbe in slavnem koncertu slovanskih gostov v okviru jubilejnega festivala pevecke Obce ČS. je prišla v Prago ljubljanska Glasbena Matica z mešanim zborom ter nadaljuje v vrsti navedenih umetniških dejstev in nekako izpopolnjuje s svojimi uspehi sliko pevskega sveta slovanskega. Kakor nam je pokazal koncert te korporacije v Smetanovi dvorani, so v resnici prvovrstni. Takoj s prvo pesmijo, s katero so ljubljanski pevci naredili poklon stari vokalni glasbi, pojoč tri skladbe Jakoba Händla-Galla,

ki je bil v Pragi v dobi Rudolfa II., so si osvojili srce in misli našega občinstva. Njihovo petje je učinkovalo z duha polnim in vendar preprostim načinom, ki je nad 500 let stare skladbe izvajal tako, da so zvene le popolnoma živo. Po tem zgodovinskem uvodu so prišle do veljave novejše skladbe. Po potih dobre tradicije zborovih skladb hodi Anton Lajovic z melanholično-žalostnim pianom, njegova «Bolest kovač» nam slika energično bolesti, ki trgajo srce; kakor vijolice diši melodični «Pomladni spev», bogastvo šaljivih obratov prinaša «Napitnica». Najsvežeje in najzanimivejše zborovo delo je bil Lajovčev «Zeleni Jurij», ki navezuje na narodno glasbo slovensko. Krasno in poetično partijo ima tu sopran-solo v srednjem delu. Lajovčevi smeri podobno uporabljajoč naravne vokalne možnosti, kakor pri nas s svojimi deli Bendl, je stopil pred publiko L. M. Škerjanc v zboru «Smrt najlepša v žitnem polju», zanimivim zborom panteistične melanholije, inspirirane po lepotah prirode. Jakob Gotovac se je predstavil s humorističnim zborom «Jadovanka za teletom», ki je bil že z uspehom izvajan na velikonočni ponedeljek na festivalu (Glasbeno društvo intelektualca — Zagreb.) Bogat izraz, vedri narodni ton in zvočne kombinacije glasov so njega prednosti. Vpliv moderne zborove tvorbe se pojavlja pri Josipu Slaven-skem, katerega «Molitva dobrim očima» se kreta iz psihične depresije k strastnim celo dramatičnim izbruhom in se zopet umiri v tajinstveni kodi z zaprtimi ustmi. Plastično formirana je tudi prošnja k Devici Mariji Emila Adamiča; z motetovim uvodom krasno kontrastira tukaj goreči sopranov solo, ki prehaja v himničen konec. Tudi v «Mladem junaku» je uporabil ta skladatelj zelo učinkovito psalmodujoč sopranski solo, da bi pripravil rezko kodo, ki efektno zaključuje ta zbor. Skladatelji, o katerih govorimo, ne kažejo v celoti nikakih ekscentrično modernističnih tendenc; zvokovno so polni in tekoči, glasove vodijo naravno in lahko pokreten slog jim je več nego medlo iskanje in eksperimentiranje. Uspeh je pokazal, da je tako prav.

Zaključek večera je bil odločen narodni pesmi; pokazali so na vire, iz katerih črpa svojo silo jugoslovanska umetna glasba.

Iz drugega in osmega rukoveta harmoniziranih narodnih srbskih pesmi od St. Mokranjca smo slišali vrsto primerov, ki nas predvsem zanimajo s svojo samorastlo bogato krasoto, pa najsi bo, da gre tu za pojave narodnega čuvstvanja — erotike, ki se nam kaže pogosto v orijentalški luči, ali vedrega veselja in humorja. Mojrstrska obdelava, ki jim pušča njihov prvotni element, dela iz njih koncertne točke. Podobno so prirejene slovenske narodne. Ako pa hočemo z njimi doseči take uspehe, jih mora izvajati zbor tako odličnih kvalitiet, kakor je mešani zbor Glasbene Matice. To je mešani zbor v najglobljem zmislu besede in ne le moški in ženski zbor, kakor jih navadno slišimo. Oba druga glasova tvorita dovršen temelj. Zvok zbora je vedno izrazit in poln, a vendar so njega forti zvočni, sveži in lahki, oddaljeni od masivnih tež in prisiljenosti. Ta zvok je vedno tvorben, zmožen najmehkejših nijans prostrane modulacije glasbenih fraz in se izrazito naslanja na tekst. Reprodukcijska prirejenih slovenskih narodnih pesmi: Hubadove «Miške», Andželovega «Kola» in Devove «Megle», je bila mojstrski kos virtuoznega petja mešanega zbora. Ta neobičajno visoka stopnja pevske in glasbene kulture bi pa bila pri vsem dobrem materialu, s katerim se ponša Glasbena Matica, nedosegljiva, ako bi na nje čelu ne bil umetnik tako izrednih kvalitiet kot je Matej Hubad. Resnično je s svojim zborom eno. Je preprost in naraven, v njegovi gesti ni nič afektiranosti, dirigira samo z rokami, in vendar izgleda, kakor bi te njegove roke gladile, krožile in dvigale ta kompleks zvokov, ki je z enim dihom prihajal iz pevskih grl. O velikem zunanjem uspehu koncerta smo poročali že včeraj. J. P.

«Lidove Noviny», B. V. Praga, 25. aprila 1928.:

...Ti stiki so se poglobili na novo z včerajšnjim nastopom Glasbene Matice v Smetanovi dvorani Obecnega

doma. Nastop tega zbora, pri katerem so prekrasne narodne noše ženskega zbora učinkovale naravnost očarujoče, in izredna pevska umetnost pod vodstvom znamenitega poznavalca zborovega petja Mateja Hubada, vse to je povzročilo v Smetanovi dvorani tako navdušenje med občinstvom kakor le redkokdaj pri naših koncertih. To navdušenje pa je bilo tudi popolnoma upravičeno, kajti to niso bili le prirojeni bratski stiki k prijateljskemu narodu, ampak tudi zares izredna višina programa in reprodukcije, ki je zagrabila. Glasbena Matica ima prekrasen zborovski material posebno v ženskem zboru, ki je izstopil z zvokovno lahkoto. Tehnično so neverjetno izšolani in reagirajo na vsako gesto dirigenta, s čimer dosežajo neobičajno reprodukčno sigurnost, dinamične nijanse in neverjetno intonacijsko čistoto.

«Pravo Lidu» od 26. aprila 1928.:

K o n c e r t i. Glasbena Matica v Pragi. Slavni ljubljanski 100članski zbor Glasbene Matice je pod vodstvom M. Hubada prišel v Prago. S tem je nekako dopolnil vrsto koncertov pevskega festivala, na katerem bi pa težko našel priložnost se tako uveljaviti, kakor zasluži. ... Zbor se odlikuje po zvočni lahkoti v vseh glasovih, ki skupno zvene komorno. Pevska kultura, od tvorbe tona, nastavka tona preko vsega do izgovarjave in spajanja v široke melodične jednote je presenetljiva in ne dvomim, da bi mogla biti tudi našim najlepši vzor. Program je bil skrbno sestavljen in je, izhajajoč od Carniola, vseboval tudi sodobno glasbo. Je v tem tudi del zgodovine. Skladatelji programa stoje večinoma na srednji poti sodobne moderne, vztrajajo v zmernem napredku in z radostjo kopičijo zvoke zborovnih barv ter melodije v zmernih harmonijah. Sicer jih pa precej poznamo, srečavamo jih pogosto na svojih sporedih. A. Lajovic, L. M. Škerjanc, ljubeznivi Mokranjac in Hubad sam, Gotovac, Slavenski, Adamič se zopet pojavljajo na našem koncertnem odru in po vzorni izvedbi Glasbene Matice se bo marsikatero pevsko društvo zanimalo zanje znova.

Koncert se je vršil neobičajno pristržno: pevce je pozdravil «Hlahol» z jugoslovanskimi narodnimi himnami, oni so se oddolžili z našima. Mnogo skladb so morali ponavljati in če bi ne bil za koncert čas odmerjen, sigurno bi se program raztegnil do poznih ur.

V «Tribuni» 26. aprila 1928.:

Glasbena Matica. Prvič so prišli na Češko in ne zadnjič. Zapustili so s prvim koncertom tako krasne spomine, da o zopetnem povratku ne dvomim. Njih pevska kultura je popolna, v gotovih momentih presega naše mešane zборе. Njih umetniški slog je tako individualen, da nam je prinesel ta koncert čisto nove vrednote. Zborovodja Matej Hubad je originalen umetnik, ne le po svoji dirigentski plati, ampak tudi po pojmovanju zborovskega tipa. Je skrajno tenkega sluha in reagira in vodi zaradi tega z odločilnimi gibi. Vsi so zavzeti sigurnosti, ki prihaja iz tega vodstva; tem svobodnejša je njihova melizmatična linija. Hubad izmeri ritem, določi akord, pogrešek tukaj ni mogoč; izrazito izstopajo melodični glasovi, zapeti v popolni samostojnosti. To se je pokazalo na najlepši način pri polifonnih skladbah (Jakob Gallus), ki so bile podane absolutno. Ne pozabimo tega, da mnogoglasni zborovski spev temelji naravnost v temperamentu jugoslovanske narodne pesmi. Hubad torej ne neguje umetne, prenešene kulture, ampak latentno narodno. Odtod izvira narodni izraz njih umetnosti. Ni to nikaka osebna polifonija, umetnost večglasno peti, ampak specifična, tudi od ruskih zborov različna, še bolj različna od zapadne polifonije, to je mnogoglasni slog. Taki komponisti so po največ pisali več nego štiriglasno. To izgleda kot tipična lastnost njih glasbene kulture sploh in zagotovilo, da je ravno pri njih nova evropska skladba orijentirana polifonno, v energičnem razvoju in napredku. Potem je tukaj gotova divergenca. Skladatelji ne pišejo težje, kakor jim reprodukčni nivo zbora že prej narekuje. To je v zvezi z mladostjo skladateljske generacije, ki se ji šele sedaj nudi prilika k mirni tvorbi. Gotovo zapoznjenje mogoče tukaj dobro vpliva; pre-

magati morajo začetne štadije, dasi je okoli njih cela vrsta problemov že definitivno rešena. Razen Lajovica in Adamiča, ki reprezentirata splošno stališče sodobne glasbe, so tu L. M. Škerjanc, J. Gotovac in J. Slavenski in se odločno dvigajo nad povprečni nivo. Njih melodična, harmonska, ritmična in formelna struktura je polna individualnih elementov, ki jih eksponirajo v slogovni tehniki; važno je, da se pri njih pojavlja tudi študij uporabljanja folklorja kot sredstva. Zbor zna peti v resnici z neobičajno umetnostjo. Imponira s svojo svežostjo in svetlimi glasovi. Njih soprani se dvigajo mehko v višino, prosti so vseh ostrin in distonacij. Altii so masivni in dosežajo nižino brez motenja. Tenorji so zelo jasni, zvone in se trdno opirajo na basovo skupino, ki ima zamolklost in velik obseg. Je tam nekaj glasov, solistično izvežbanih, ki imajo v resnici kvaliteto solistov. Razen tega je ton skupin in zvok celote neverjetno edinstven, kakor je v zboru prav. Melodijo poje v resnici kot pesemsko kreacijo, pri tem deklamirajo brezhibno. Zborovska kultiviranost se kaže v kritju zlogov; slišimo, kako poje telo, ki je na isti način šolan in vežba na isti način. Že pevska tehnika sloni predvsem na kulturi napevov in vokalnega sloga, v njih je to prirojeno, k nam so to prinesli.

Rezultat vsega tega je prekrasna skupina formuliranih zvokov, jasnih, pevskih linij, živega ritma in najplastičnejše koncipirane forme. Ni treba niti poudarjati, da je občinstvo Glasbeni Matici, dirigentu in skladbam bilo iz vsega početka naklonjeno; to je pri njih umetniških kvalitetah čisto samo ob sebi umevno. J. H.

«Prager Presse» 26. aprila 1928.:

Za časa pevskega festivala so prišli k nam izmed Slovanov: Hrvati, Poljaki in Lužiški Srbi. Od Ukrajincev in Rusov so bili navzoči le oni zbori, ki delujejo v Pragi. Tako je ostala slovanska pevska družina nepopolna. Sedaj pa so prišli kakor poklicani po festivalu v Prago Slovenci, da nam pokažejo svojo pevsko kulturo. To je najsrečnejša izvedba ljubljanske Glasbene

Matice s svojim pevskim zborom pod vodstvom svojega priznanega zborovodje Mateja Hubada.

Že ko so Slovenci odpeli naše himne, je prišel do veljave krasni glasovni material, ki ga ima na razpolago dirigent, in s polnim interesom smo pričakovali nadaljnji potek koncerta. Matica je v istini mešani zbor. Če poudarjamo prav posebno še mešana ni, je to zaradi tega, ker ustvarja naša glasbena kultura predvsem moške zборе. Za nas še danes defakto obstoja problem mešanega zbora, katerega so pa Slovenci že rešili. Glasbena Matica ni sestava moškega in ženskega zbora, temveč je enotno glasbeno telo, pri katerem nastopajo sedaj lakhota in svežost ženskih, sedaj zopet krepki, jedrnati moški glasovi. Slovenci kaj radi pojo zборе s pretežno težko intonacijo, pri katerih pa nikdar ne razočara njihova muzikalnost. Hubad obvlada svoj zbor naravnost idealno in polaga največjo važnost na najfinejše izcizeliranje detajlov, se nikdar ne zadovolji z le površno naznačbo celote.

Glasbena Matica in njen dirigent Hubad sta bila predmet živahnega spontanega odobravanja in sta bila bogato obdarovana s cvetjem. J. B.

Podobno stvarno in laskavo pišejo vsi ostali praški, češki in nemški listi.

Ljubeznivost in gostoljubnost Pražanov, posebno pa bratski sprejem pri Hlaholu nam ostane v neizbrisnem spominu.

V četrtek 26. aprila 1928. je sprejel Matičarje v svojo sredo starodavni Olomuc. Še isti večer koncert s podobnimi uspehi.

«Našinec» z dne 29. aprila 1928. piše med drugim:

Koncert pevskega zbora ljubljanske Glasbene Matice v četrtek dne 26. aprila, prirejen v Mestni Reduti, je presenetil ne le s tem, da nam je nudil priliko, ogledati si krasne, bogate in slikovite noše bistrilih Slovenk, ampak tudi po svojem visokem umetniškem nivoju. Po

tej plati je bil koncert za nas pravo razodetje nam še neznanih glasbenih krasot in najvišje stopnje vokalnih skladb mojstrov našega južnega bratskega naroda v vzorni interpretaciji Glasbene Matice. Odkritosrčne ovacije, ki so napolnile dvorano po vsaki točki, niso bile konvenčni pojavi simpatij napram gostom, bile so odkrito priznanje njihove velike umetnosti.

To pevsko telo je kot ogromne orgle, je popolnoma izravnano in reagira na najmanjši gib roke in obličja svojega idealnega dirigenta ravnatelja Mateja Hubada. Izčrpalo je celo lestvico vseh pevskih možnosti od pianissima do gromovitega fortissima, od mehkega larga do divjega, neobičajno izrazitega presta, šolano je v zboru in v solih. E f e s.

«Mährisches Tagblatt» z dne 27. aprila 1928.:

Že pogled na zbor sam je bil izredno interesanten. Brez not v rokah, pogled uprt edinole na dirigenta. Še bolj pa je znalo vzdržati napetost in stopnjevanje publike umetniško podavanje. Krasno oblikovani glasovi so se zlivali na način, ki je prikazal zbor kot najpopolnejši instrument, katerega izrazitost in sigurnost sta neomejeni. Tako stari a capella-zbori, kakor tudi moderni, so bili podani v taki popolnosti, da poslušalec tehničnih težkoč, ki so v teh zborih vprav nagromadene, niti slutil ni. Srbske in slovenske narodne pesmi so zaključile neobičajno lepo podani spored. Zborovodja Matej Hubad dirigira zbor zelo temperamentno z varčnimi, a zelo vzornimi gestami obeh rok, brez taktirke. Je velikopotezen umetnik in je na najplemenitejši način tesno zrastel s svojim zborom, iz katerega prinaša vsa ona čutila, ki jih je mogoče izvabiti iz človeških glasov. A. D—r.

Enako laskavo piše «Olomuški Pozor» z dne 28. aprila 1928. in drugi listi.

Kratka vožnja po rodovitni moravski zemlji nas je pripeljala v petek, 27. aprila 1928. popoldne v **Brno**.

Samo par ur je ločilo od koncerta, ki je začel ob 8. uri zvečer v Besednem domu. Brno je drugi najpomembnejši glasbeni center češki, mesto, kjer deluje svetovno priznani dirigent mojster Wach (Zbor moravskih učiteljev, zbor moravskih učiteljic). Tudi tu popoln uspeh. Naj se zrcali v besedah slavnega komponista Leoša J a n a č k a, ki se je po koncertu izrazil:

Matični zbor je idealno lepa in dovršena umetniška celota, ki poje tako, kakor se mora peti, z vsemi finessami in najglobokejšim čuvstvom.

«Lidove Noviny Brnenske» pišejo 29. aprila 1928.:

Glasbena Matica, odlični ljubljanski pevski zbor, nam je podala včeraj tudi v Brnu smeli dokaz frapantne višine svojih zmožnosti in znamenite višine jugoslovanske vokalne tvorbe. Spored je bil isti kot v Pragi, o katerem smo podrobno referirali, tako da ni treba znova navajati petih skladb in njih karakteristike. Hotel bi k praškemu referatu pripojiti le nekoliko vrstic z ozirom na reprodukcijo. Zvok izborna šolanega zbora ima precej drugačno smer nego naše pevske korporacije, tudi duh podajanja je čisto individualen. V valu močnih dinamskih nijans se kaže močna vzdržljivost, zbor daje prednost vzorni intonačni čistoči, popolni izravnosti pred ostrimi akcenti in tonovi masivnosti; ritmična in deklamačna sigurnost prevladuje nad melodičnim vlačanjem. Ti tipični znaki tvorijo neobičajno harmonsko celoto, ki izvira očitno iz vsega narodnega življa. Izmed vseh tujih teles narodnega značaja, ki sem jih imel priliko slišati sem od prevrata, ni učinkovalo name nobeno ravno s tem narodnim zakladom tako silno (vse od nepozabne turneje ukrajinske republikanske kapele) kakor ravno Glasbena Matica. Matej Hubad, ki je znal zbor dovesti do take višine in slogovne izrazitosti, je zborovodja mojstrske tehnike in velika umetniška osebnost. Srečni smo, da smo mogli spoznati njega in njegovo družino. Dali so nam velik umetniški užitek. —k.

Slovaki so nas sprejeli v Bratislavi popoldne 28. aprila 1928 tako gorko, kakor sprejme le brat brata, ki sta se oba borila pod najtežjimi okolnostmi za svoj obstoj. Prvo svidenje, zato pa tudi nepopisno prisrčno. Zvečer je bila dvorana Vladne Budove polna in slovenska, jugoslovenska pesem je bila peta iz srca ter našla pot v srca. Tudi o tem koncertu so prinašali ocene bratislavski in praški listi.

Po sklepu češkoslovaške turneje so prispeli slovenski pevci po 32 letih zopet na Dunaj, toplo sprejeti po dunajski jugoslovenski koloniji, predvsem od Slovenskega krožka.

Nacionalna nestrpnost enega izmed dunajskih dnevnikov je motila potrebno razpoloženje in zanimanje za koncert, a preudarnost ostalih je takoj ublažila celo zadevo. Tako je bil koncert tudi tu odlično posečen in velika dvorana Musikvereinshausa je s svojo izredno akustiko sprejela našo pesem, ki je v njej odlično zvenela. Marsikatero oko je bilo solzno navdušenja in glasna pohvala predvsem nemške publike je bila bogato zadoščenje zboru in dirigentu. Dober del sporeda se je moral ponavljati.

«Wiener Neueste Nachrichten», ki so početkom neprijazno sprejele vest o našem koncertu, so prinesle 10. maja 1928. sledečo oceno:

Glasbena Matica je muzikalno zelo visoko stoječ zbor. Izredna disciplina, dovršeno čista intonacija in fino šatirano podavanje, so izvrstne lastnosti zbora, ki ga energično vodi Matej Hubad.

«Arbeiter Zeitung» piše med drugim tudi o Gallusovih skladbah:

Začetek programa so tvorili zbori Jakoba Gallusa, skladatelja 16. stoletja, ki je bil doma na Kranjskem. Bilo

je v resnici nekaj posebnega, da ne kažejo te skladbe v nobeni svoji noti stoletne starosti. Vse so sveže, žive in te naravnost potegnejo za seboj, spričevalo, da velika, prava in plemenita umetnost nikakor ni vezana na čas.

«Videňski Dennik» z dne 5. maja 1928. pravi med drugim,

da je težko najti lepših besed in priznanj kakor so jih napisali o koncertih Glasbene Matice praški in drugi češki listi.

* * *

Toliko v skromnih obrisih o triumfalni poti slovenske pesmi, Matičnega pevskega zbora in njenega dirigenta ravnatelja Hubada po Češkoslovaški in na Dunaj.

* * *

Da pa se je cela pot tako lepo posrečila, gre pred vsem zahvala bratskemu češkoslovaškemu narodu, ki je brez razlike storil vse, da je bila naša pesem tako pri-srčno sprejeta. Vsi javni faktorji: zastopniki naroda, državni funkcionarji in hrabra češka vojska, dalje mestni zastopi, ki so prevzeli protektorat nad koncerti, Pevecha Obec Češkoslovenska, njeno predsedstvo in pevske župe ter pevski zbori, kulturna in sokolska društva sploh, predvsem pa odbori in članstvo Češko-slovenskih-Jugoslovanskih Lig so si pridobili za to našo turnejo nevenljivih zaslug.

Zahvala Glasbene Matice in slovenskega naroda je globoka in iskrena ter geslo zvestoba za zvestobo je prišlo tudi pri tej priliki do polnega pomena in veljave.

Zbor Glasbene Matice se je povrnil v Ljubljano v torek dne 1. maja 1928. popoldne, ovenčan z nebrotj venci in spominskimi trakovi. Bogata darila, naj-dragocenejši spomini, pa bodo osvežali v srcih zvestih Matičarjev spomine na prekrasne dni.

Eno je gotovo. Pevska turneja Glasbene Matice ljubljanske po Češkoslovaški je prinesla slovenski in jugoslovski pesmi splošno priznanje; pevskega zboru, njega vodji Mateju Hubadu in Glasbeni Matici sploh največje zadoščenje in dokaz, da je na pravi poti k dosegu umetniške popolnosti; slovenskemu narodu in njega kulturi pa se je tudi s to turnejo posrečilo dokazati svojo sorazmerno visoko bitnost.

